

Ankestyrelsens registerundersøgelse af

Førtidspension på det foreliggende grundlag

Oktober 2009



Ankestyrelsen



Ankestyrelsen

Titel	Førtidspension på det foreliggende grundlag
Udgiver	Ankestyrelsen, oktober 2009
ISBN nr.	978-87-7811-102-9
Designkoncept	Kontrapunkt
Kontakt	Ankestyrelsen Amaliegade 25, Postboks 9080, 1022 København K Telefon 33 41 12 00, Telefax 33 41 14 00, E-post ast@ast.dk
Hjemmeside	www.ast.dk

Indhold

Side	Kapitel
4	Forord
5	1 Sammenfatning
7	2 Førtidspension på det foreliggende grundlag

Bilag 1: Metode

Bilag 2: Lovgrundlag

Forord

Ankestyrelsen har, efter anmodning fra Beskæftigelsesministeriet, gennemført en registerundersøgelse af udviklingen i afgørelser om førtidspension søgt på det foreliggende grundlag i perioden 2003-2008. Undersøgelsen er baseret på data fra Ankestyrelsens statistik om førtidspension og Beskæftigelsesministeriets forløbsregister DREAM.

Undersøgelsen er gennemført i tilknytning til Ankestyrelsens praksisundersøgelse 'Førtidspension efter arbejdsevnet metoden, herunder tilkendt på det foreliggende grundlag. Ankestyrelsen. September 2009'.

Formålet med undersøgelsen er at afdække en række centrale forhold i forbindelse med, at der træffes afgørelse om førtidspension på det foreliggende grundlag, jf. lov om social pension § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt. Undersøgelsen kan derfor i et vist omfang udgøre en referenceramme for resultaterne i ovennævnte praksisundersøgelse.

Bestemmelsen om tilkendelse af førtidspension på det foreliggende grundlag er indført med førtidspensionsreformen den 1. januar 2003.

I bilag 1 er redegjort for metoden i undersøgelsen. Der er endvidere redegjort for lovgrundlaget i bilag 2.

1 Sammenfatning

Når en borger vil søge om førtidspension, skal kommunen behandle henvendelsen i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning.

Ved førtidspensionsreformen i 2003, er der indført en bestemmelse - § 17, stk. 1. 2. og 3. pkt. - som giver borgeren mulighed for at søge om førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Det vil sige, at kommunen skal træffe afgørelse om, at sagen direkte skal overgå til at blive behandlet efter reglerne om førtidspension på det dokumentationsgrundlag, der foreligger. Der gælder de samme sagsbehandlingsregler for sager, der behandles på det foreliggende dokumentationsgrundlag, som når sagen er startet efter § 18¹. Kommunen kan dog ikke iværksætte arbejdsprøvninger, speciallægeundersøgelser mv., når sagen behandles efter pensionslovens § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.

Ankestyrelsen har foretaget en analyse af 9.431 afgørelser, som er truffet på det foreliggende grundlag. Undersøgelsen er baseret på afgørelser, som er indberettet til Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik i perioden 2003 - 2008. I perioden blev der samlet set truffet 89.781 afgørelser om førtidspension efter ny ordning.

5 - 8 procent af alle tilkendelser er truffet på det foreliggende grundlag. I modsætning til det er en stor del af alle afslag på førtidspension, afgjort på det foreliggende grundlag. Siden 2006 er over 70 procent af alle afslag truffet i sager, der er afgjort på det foreliggende grundlag.

Flest modtager sygedagpenge før ansøgning om førtidspension på det foreliggende grundlag

84 procent af dem, der *søgte* om førtidspension på det foreliggende grundlag, modtog en offentlig forsørgerydelse umiddelbart inden ansøgningstidspunktet. Af dem der fik tilkendt førtidspension modtog 43 procent sygedagpenge og 28 procent kontanthjælp umiddelbart inden, de søgte om førtidspension på det foreliggende grundlag. Blandt dem der fik afslag modtog en større andel kontanthjælp. 42 procent af dem, der fik afslag, modtog kontanthjælp, mens 32 procent fik sygedagpenge.

I perioden umiddelbart inden der blev *truffet afgørelse* om førtidspension på det foreliggende grundlag, modtog 87 procent af ansøgerne en offentlig forsørgerydelse.² 42 procent af dem, der fik tilkendt førtidspension, modtog sygedagpenge og 25 procent modtog kontanthjælp.

¹ Det er kommunen, som vurderer at sagen skal behandles som en førtidspensionssag, hvis en sag opstartes efter §18.

² De 87 procent omfatter også personer, der har fået tilkendt førtidspension med virkning forud for afgørelsestidspunktet.

83 procent modtog en overførselsindkomst efter, at de fik *afslag* på førtidspension søgt på det foreliggende grundlag i perioden 2003 - 2008. Af disse modtog over halvdelen kontanthjælp, mens knap en femtedel fik sygedagpenge.

Psykiske lidelser er hyppigste hoveddiagnose

Psykiske lidelser er den hyppigste hoveddiagnose, både for dem, der har ansøgt om førtidspension på det foreliggende grundlag, og for alle ansøgere af førtidspension. Den tendens er kun blevet forstærket i perioden.

Andelen af nytilkendelser, hvor hoveddiagnosen er en psykisk lidelse, er lidt mindre, når afgørelsen er truffet på det foreliggende grundlag i forhold til alle nytilkendelser i perioden 2003 - 2008.

Arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger

Andelen af borgere, der har deltaget i mindst en arbejdsmarkedsrettet foranstaltning før tilkendelse af førtidspension på det foreliggende grundlag, er steget svarende til den udvikling, der ses for alle tilkendelser i perioden.

Der er generelt lidt færre, som har deltaget i mindst en arbejdsmarkedsrettet foranstaltning, når afgørelsen er truffet på det foreliggende grundlag i forhold til alle afgørelser om førtidspension. Det kan ikke overraske, da kommunen ikke kan iværksætte arbejdsprøvninger, speciallægeundersøgelser mv., når sagen er overgået til behandling efter pensionslovens § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.

2 Førtidspension på det foreliggende grundlag

2.1 Antal sager behandlet på det foreliggende grundlag

Reglerne om tilkendelse af førtidspension på det foreliggende grundlag er indført med førtidspensionsreformen i 2003. Det første år er der truffet afgørelse i knapt 800 sager. Fra og med 2004 er der årligt truffet afgørelse i over 1.500 førtidspensionssager behandlet på det foreliggende grundlag, *jf. tabel 2.1*. I perioden 2003-2008 er der samlet set truffet 89.781 afgørelser om førtidspension efter ny ordning, heraf er 9.431 afgørelser truffet på det foreliggende grundlag.

I 2004 og 2005 er der årligt tilkendt over 1.000 førtidspensioner til personer, der har søgt på det foreliggende grundlag. I begge år var andelen af tilkendelser større end andelen af afslag. Niveaulet faldt i 2006 og 2007 til henholdsvis 750 og 713 tilkendelser, men steg til 911 i 2008. Siden 2006 udgør tilkendelser under 50 procent af alle afgørelser. Andelen af afslag har været stigende siden 2003, *jf. tabel 2.1*.

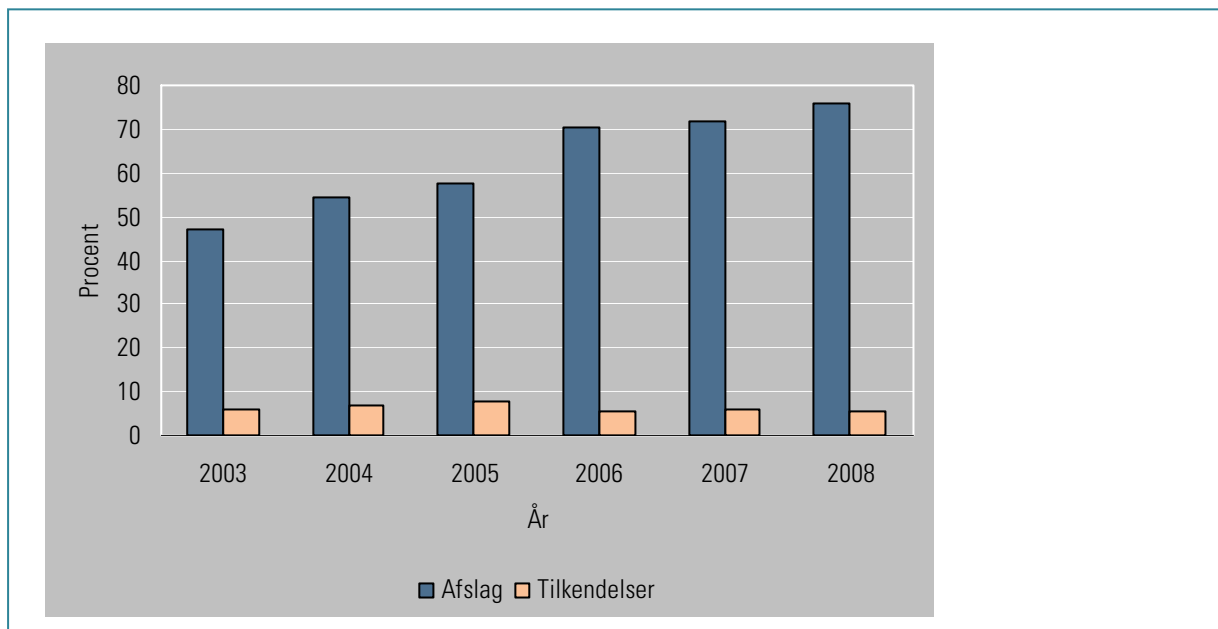
Tabel 2.1 Antal sager i de enkelte år 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	I alt
	Antal /Pct.	Antal/Pct.	Antal/Pct.	Antal/Pct.	Antal/Pct.	Antal/Pct.	Antal/Pct.
Tilkendelser	495 (63)	1.046 (64)	1.136 (62)	750 (49)	713 (45)	911 (46)	5.051 (54)
Afslag	296 (37)	584 (36)	700 (38)	785 (51)	868 (55)	1.089 (54)	4.322 (46)
I alt	791(100)	1.630 (100)	1.836 (100)	1.535 (100)	1.581 (100)	2.000 (100)	9.431(100)

Note: ¹⁾ Afgørelsen var uoplyst i 58 indberetninger

I perioden 2003 - 2008 udgør tilkendelser på det foreliggende grundlag 5 - 8 procent af *alle tilkendelser* om førtidspension efter den nuværende ordning. Andelen er med 8 procent højest i 2005, *jf. figur 2.1*.

Figur 2.1 Afslag og tilkendelser søgt på det foreliggende grundlag i forhold til alle afgørelser om førtidspension. Andel, 2003-2008



En stor del af alle afslag på førtidspension, er i sager, hvor der er søgt om førtidspension på det foreliggende grundlag. I perioden 2003 – 2008 er denne tendens kun blevet forstærket fra år til år. I 2003 er 47 procent af alle afslag, afgørelser i sager, hvor der var søgt om førtidspension på det foreliggende grundlag. I 2008 er det tilsvarende 75 procent af alle afslag, *jf. figur 2.1*.

2.2 Offentlige ydelser udbetalt før, under og efter anmodningen

Udbetalte ydelser før anmodningen

9.431 personer søgte om førtidspension på foreliggende grundlag i perioden 2003 – 2008, heraf modtog 7.890 en offentlig forsørgelsesydelse umiddelbart inden.¹ Det svarer til, at 84 procent af dem, der søgte om førtidspension på det foreliggende grundlag, allerede modtog

¹ I 58 af de indberettede sager var afgørelsen uoplyst.

en overførselsindkomst på ansøgningstidspunktet. Undersøgelsen viser, at hovedparten enten modtog sygedagpenge eller kontanthjælp.

Af dem, der fik tilkendt førtidspension i perioden 2003 - 2008, modtog 43 procent sygedagpenge, umiddelbart inden de søgte om førtidspension på det foreliggende grundlag. 28 procent modtog kontanthjælp, mens 15 procent ikke modtog en offentlig ydelse, *jf. tabel 2.2*.

Tabel 2.2 Udbetalt overførselsindkomst umiddelbart før der blev ansøgt om førtidspension på det foreliggende grundlag. Tilkendelser, 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Total	Procent
Sygedagpenge	258	481	421	310	336	391	2.197	43
Kontanthjælp	82	253	359	250	202	270	1.416	28
Revalidering	16	27	29	20	15	12	119	2
Ledighedsydelse	18	47	69	71	39	55	299	6
Fleksjob	5	22	17	10	8	3	65	1
Fleksydelse	.	.	1	.	.	1	2	0
A-dagpenge	1	5	1	2	1	.	10	0
Efterløn	18	19	19	6	10	9	81	2
Andet	8	17	32	16	9	20	102	2
Ingen ydelse	89	175	188	65	93	150	760	15
I alt	495	1.046	1.136	750	713	911	5.051	100

Note: Kategorien 'Andet' omfatter blandt andet løntilskud, afklaringsforløb, uddannelsesorlov, overgangsydelse, SU, barseldagpenge og førtidspension. Med hensyn til førtidspension kan der være tale borgere, der har fået tilkendt førtidspension med virkning forud for afgørelsestidspunktet, eller tidligere har fået tilkendt førtidspension efter gammel lov.

Note: År er opgjort på afgørelsestidspunktet.

Note: Procenterne summer ikke til 100 på grund af afrunding

Ses der alene på dem, der fik afslag i perioden 2003 - 2008, modtog en større andel kontanthjælp, inden de søgte om førtidspension på det foreliggende grundlag. 42 procent modtog kontanthjælp, 32 procent fik sygedagpenge, og 17 procent modtog ingen offentlige ydelser, *jf. tabel 2.3*.

Tabel 2.3 Udbetalt overførselsindkomst umiddelbart før der blev ansøgt om førtidspension på det foreliggende grundlag. Afslag, 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Total	Procent
Sygedagpenge	87	140	182	249	270	461	1.389	32
Kontanthjælp	101	245	327	382	393	380	1.828	42
Revalidering	5	10	13	25	21	16	90	2
Ledighedsydelse	6	31	36	41	31	42	187	4
Fleksjob	3	5	6	10	7	5	36	1
Fleksydelse	.	.	.	1	.	.	1	0
A-dagpenge	.	5	4	2	3	2	16	0
Efterløn	5	5	3	5	3	7	28	1
Andet	3	4	3	4	5	5	24	1
Ingen ydelse	86	139	126	66	135	171	723	17
I alt	296	584	700	785	868	1.089	4.322	100

Note: Kategorien 'Andet' omfatter blandt andet løntilskud, afklaringsforløb, uddannelsesorlov, overgangsydelse, SU, barseldagpenge og førtidspension. Med hensyn til førtidspension kan der være tale borgere, der har fået tilkendt førtidspension med virkning forud for afgørelsestidspunktet, eller tidligere har fået tilkendt førtidspension efter gammel lov.

Note: År er opgjort på afgørelsestidspunktet.

Det skal dog bemærkes, at der er flere, der modtog sygedagpenge, inden de søgte om førtidspension og fik afslag herpå i 2008. 42 procent af dem, der fik afslag i 2008, modtog sygedagpenge i perioden, inden ansøgningen, mens 35 procent modtog kontanthjælp.

Udbetalte ydelser før afgørelsen

8.187 personer modtog en overførselsindkomst, umiddelbart inden der blev truffet afgørelse om førtidspension på det foreliggende grundlag i perioden 2003 – 2008. Det svarer til, at 87 procent modtog overførsler fra det offentlige. Det er en mindre stigning i perioden fra ansøgning til afgørelse, men det skal bemærkes, at de 87 procent også omfatter personer, der har fået tilkendt førtidspension med virkning forud for afgørelsestidspunktet.

42 procent af dem, der fik tilkendt førtidspension på det foreliggende grundlag i perioden 2003 – 2008 modtog sygedagpenge i perioden umiddelbart inden, at der blev truffet afgørelse om tilkendelse af førtidspension. 25 procent fik kontanthjælp, og 12 procent modtog ikke overførselsindkomster, *jf. tabel 2.4.*

Tabel 2.4 Udbetalt overførselsindkomst umiddelbart før der er truffet afgørelse – sager rejst på det foreliggende grundlag. Tilkendelser, 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Total	Procent
Sygedagpenge	265	485	395	306	323	360	2.134	42
Kontanthjælp	91	260	339	206	169	216	1.281	25
Revalidering	19	21	29	20	12	10	111	2
Ledighedsydelse	18	53	71	61	35	47	285	6
Fleksjob	4	17	15	9	6	1	52	1
Fleksydelse	.	.	2	.	.	1	3	0
A-dagpenge	1	3	1	.	.	1	6	0
Efterløn	17	17	17	6	10	10	77	2
Andet	27	93	114	85	86	109	514	10
Ingen ydelse	53	97	153	57	72	156	588	12
I alt	495	1.046	1.136	750	713	911	5.051	100

Note: Kategorien 'Andet' omfatter blandt andet løntilskud, afklaringsforløb, uddannelsesorlov, overgangsydelse, SU, barseldagpenge og førtidspension. Med hensyn til førtidspension kan der være tale borgere, der har fået tilkendt førtidspension med virkning forud for afgørelsestidspunktet, eller tidligere har fået tilkendt førtidspension efter gammel lov.

Note: År er opgjort på afgørelsestidspunktet.

Lidt under halvdelen af dem, der fik afslag, modtog kontanthjælp umiddelbart inden, at der blev truffet afgørelse om førtidspension på det foreliggende grundlag. Knap en tredjedel modtog sygedagpenge, *jf. tabel 2.5*.

Tabel 2.5 Udbetalt overførselsindkomst umiddelbart før der er truffet afgørelse – sager rejst på det foreliggende grundlag. Afslag, 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Total	Procent
Sygedagpenge	93	143	170	247	266	461	1.380	32
Kontanthjælp	116	290	352	391	416	382	1.947	45
Revalidering	5	9	8	18	15	7	62	1
Ledighedsydelse	4	35	40	40	33	42	194	4
Fleksjob	3	6	7	12	9	9	46	1
Fleksydelse	.	.	.	1	.	.	1	0
A-dagpenge	.	4	4	3	3	3	17	0
Efterløn	5	6	4	5	2	5	27	1
Andet	6	13	10	7	7	7	50	1
Ingen ydelse	64	78	105	61	117	173	598	14
I alt	296	584	700	785	868	1.089	4.322	100

Ses der isoleret på 2008, modtog en større andel sygedagpenge frem for kontanthjælp. 42 procent modtog sygedagpenge, mens 35 procent modtog kontanthjælp.

Udbetalte ydelser efter afslag

3.579 personer, svarende til 83 procent, modtog en overførselsindkomst efter, at de fik afslag på førtidspension på det foreliggende grundlag i perioden 2003 – 2008. Over halvdelen af dem fik kontanthjælp, mens knap en femtedel fik sygedagpenge, *jf. tabel 2.6*.

Tabel 2.6 Overførselsindkomst efter afslag på førtidspension - søgt på det foreliggende grundlag, 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Total	Procent
Sygedagpenge	58	75	79	111	166	293	782	18
Kontanthjælp	130	310	408	460	472	436	2.216	51
Revalidering	4	8	10	16	14	11	63	1
Ledighedsydelse	9	47	60	48	47	53	264	6
Fleksjob	3	7	6	13	8	13	50	1
Fleksydelse	.	.	.	1	.	.	1	0
A-dagpenge	.	3	13	11	6	5	38	1
Efterløn	5	5	4	6	4	8	32	1
Andet	19	32	27	13	23	19	133	3
Ingen ydelse	68	97	93	106	128	251	743	17
I alt	296	584	700	785	868	1.089	4.322	100

Note: Kategorien 'Andet' omfatter blandt andet løntilskud, afklaringsforløb, uddannelsesorlov, overgangsydelse, SU, barseldagpenge og førtidspension. Med hensyn til førtidspension kan der være tale borgere der har fået tilkendt førtidspension med virkning forud for afgørelsestidspunktet, herunder tidligere har fået tilkendt førtidspension efter gammel lov.

Note: År er opgjort på afgørelsestidspunktet. Note: Procenterne summer ikke til 100 på grund af afrunding

En lidt større andel modtager enten kontanthjælp eller får ingen ydelse efter, at de har fået afslag på pension søgt efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt., sammenlignet med perioden umiddelbart inden afgørelsen bliver truffet. Årsagen til det er sandsynligvis, at forlængelsesbetingelserne for sygedagpenge er udtømte, og at de pågældende derfor enten overgår til kontanthjælp eller selvforsørgelse.

2.3 Hoveddiagnose

Psykiske lidelser er den hyppigste hoveddiagnose i de sager, hvor der blev truffet afgørelse om førtidspension på det foreliggende grundlag i perioden 2003–2008. 3.370 af dem, der fik tilkendt førtidspension på det foreliggende grundlag, svarende til 36 procent, havde psykiske lidelser. Der blev tilsvarende afgjort 2.729 sager, det svarer til 29 procent, hvor diagnosen var bevægeapparatsygdomme, *jf. tabel 2.7*.

Table 2.7 Antal afgørelser i hele perioden 2003-2008, fordelt på hoveddiagnoser

	Tilkendelser	Afslag	Uoplyst	Total	Procent
Bevægeapparatsygdomme	1.108	1.605	16	2.729	29
Hjerte- og karsygdomme	407	185	4	596	6
Kræftsygdomme	410	38	0	448	5
Medfødte misdannelser	30	7	0	37	0
Nervesystemet og sanseorganer	340	150	2	492	5
Psykiske lidelser	1.972	1.376	22	3.370	36
Social indikation	55	110	0	165	2
Sygdomme i åndedrætsorganer	126	96	2	224	2
Ulykkestilfælde, vold mv.	202	250	2	454	5
Øvrige diagnoser samt uoplyste	401	505	10	916	10
I alt	5.051	4.322	58	9.431	100

Antallet af tilkendelser på baggrund af en bevægeapparatsygdom er nogenlunde stabilt, i forhold til alle tilkendelser på det foreliggende grundlag i perioden 2003 – 2008. I modsætning til det ses en stigende tendens, hvad angår psykiske lidelser. Andelen af tilkendelser på baggrund af en psykisk lidelse var specielt høj i 2008, med 418 tilkendelser, *jf. tabel 2.8.*

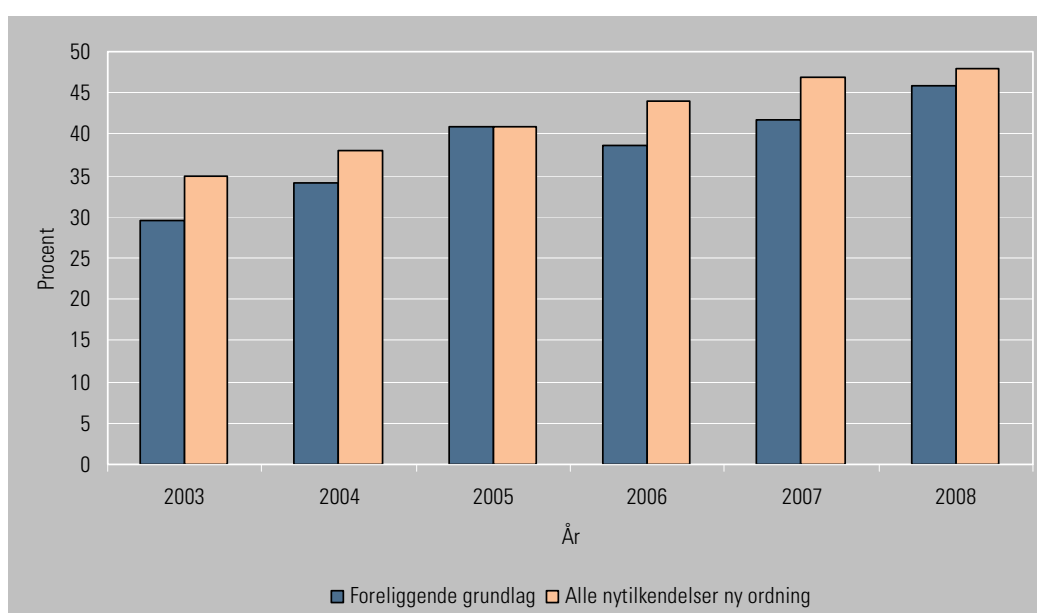
Table 2.8 Antal tilkendelser i de enkelte år 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Total	Procent
Bevægeapparatsygdomme	98	252	233	179	161	185	1.108	22
Hjerte- og karsygdomme	48	85	103	54	65	52	407	8
Kræftsygdomme	66	95	73	60	56	60	410	8
Medfødte misdannelser	1	4	7	4	4	10	30	1
Nervesystemet og sanseorganer	40	72	80	40	46	62	340	7
Psykiske lidelser	146	356	465	289	298	418	1.972	39
Social indikation	6	19	15	8	6	1	55	1
Sygdomme i åndedrætsorganer	13	25	33	18	16	21	126	2
Ulykkestilfælde, vold mv.	28	50	45	38	12	29	202	4
Øvrige diagnoser samt uoplyste	49	88	82	60	49	73	401	8
I alt	495	1.046	1.136	750	713	911	5.051	100

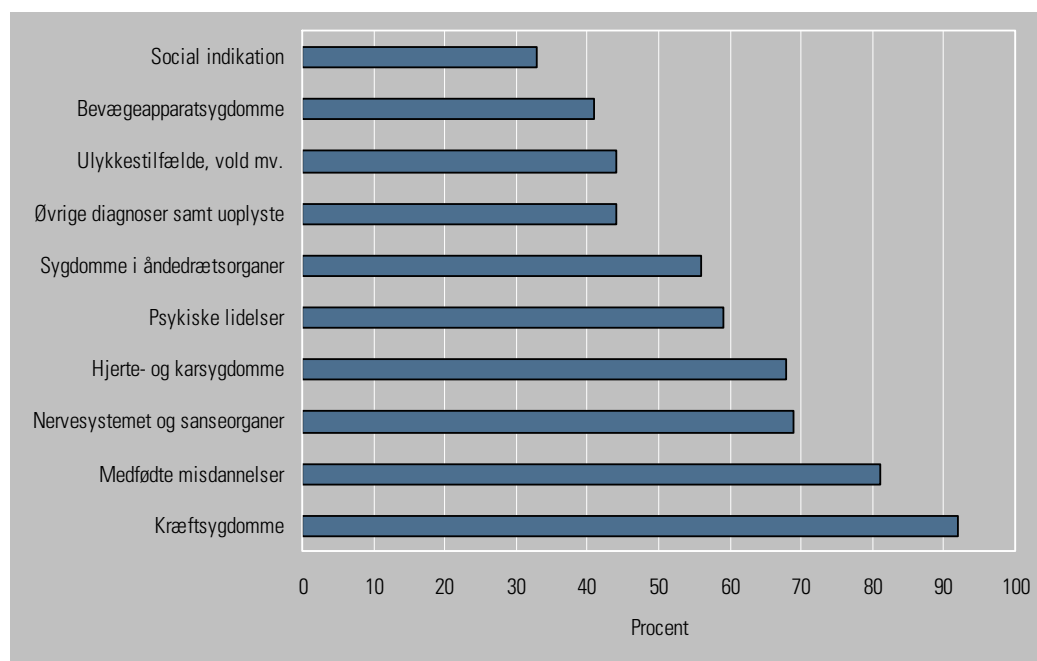
En stigende andel af de nye førtidspensionister har en psykisk lidelse. Det er samme tendens, når der ses på alle tilkendelser efter ny ordning i perioden 2003 - 2008.

Andelen af nytilkendelser, hvor diagnosen er en psykisk lidelse, er lidt lavere, når afgørelsen er truffet på det foreliggende grundlag. Det ses, når der sammenlignes med alle nytilkendelser afgjort efter ny ordning i perioden 2003 - 2008, *jf. figur 2.2*.

Figur 2.2 Andel nytilkendelser med psykiske lidelser. Foreliggende grundlag og total, 2003-2008



Over 90 procent af dem, der har en kræftsygdom og søger om førtidspension på det foreliggende grundlag, i perioden 2003-2008, får tilkendt førtidspension. Tilsvarende får over 80 procent af dem, som søgte på baggrund af en medfødt misdannelse og omkring 70 procent med hjerte- og karsygdomme samt sygdomme i nervesystemet og sanseorganer, tilkendt førtidspension. Knap 60 procent med en psykisk lidelse får tilkendt førtidspension, efter at sagen er behandlet på det foreliggende grundlag. *jf. figur 2.3*.

Figur 2.3 Tilkendelser i procent. Hoveddiagnoser, 2003-2008

2.4 Aldersfordeling

Der ses ikke en væsentlig ændring i aldersfordelingen blandt dem, der har søgt om førtidspension på det foreliggende grundlag i perioden 2003-2008. På det tidspunkt, hvor sagen er blevet rejst, var 36 procent af ansøgerne i aldersgruppen 50-59 år, mens 29 procent var i aldersgruppen 40-49 år, når der ses på hele perioden, *jf. tabel 2.9*.

Tabel 2.9 Antal sager aldersfordelt, 2003-2008

Aldersgruppe	2003	2004	2005	2006	2007	2008	I alt	Procent
15-19 år	11	25	30	36	29	40	171	2
20-29 år	47	73	119	93	108	134	574	6
30-39 år	125	269	314	272	266	334	1.580	17
40-49 år	199	419	543	465	462	602	2.690	29
50-59 år	295	594	659	567	594	708	3.417	36
60-66 år	76	114	156	107	133	187	773	8
Uoplyst	41	146	26	8	.	5	226	2
I alt	794	1.640	1.847	1.548	1.592	2.010	9.431	100

Note: Alder på ansøgningstidspunktet.

Ses der alene på tilkendelser i perioden 2003 - 2008, er der en tendens til, at en lidt større andel over 50 år får tilkendt pension på det foreliggende grundlag, i forhold til dem der er yngre, *jf. tabel 2.10*.

Aldersfordelingen, for afgørelser truffet på det foreliggende grundlag, adskiller sig ikke fra aldersfordelingen i førtidspensionsstatistikken generelt.

Tabel 2.10 Antal tilkendelser aldersfordelt, 2003-2008

Aldersgruppe	2003	2004	2005	2006	2007	2008	I alt	Procent
15-19 år	10	24	22	35	24	31	146	3
20-29 år	33	50	88	43	34	68	316	6
30-39 år	69	148	159	97	94	134	701	14
40-49 år	118	263	317	198	198	242	1.336	26
50-59 år	209	476	443	316	285	337	2.066	41
60-66 år	56	85	107	60	78	99	485	10
Uoplyst	0	0	0	1	0	0	1	0
I alt	495	1.046	1.136	750	713	911	5.051	100

Note: Alder på ansøgningstidspunktet.

2.5 Arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger

Blandt dem, der har fået tilkendt førtidspension på det foreliggende grundlag, har 2.824, svarende til 56 procent, haft beskæftigelse inden for de seneste 5 år forud for ansøgning om førtidspension. Heraf har 61 procent deltaget i mindst en arbejdsmarkedsrettet foranstaltning, *jf. tabel 2.11*.

Tabel 2.11 Arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger og beskæftigelse inden tilkendelse af førtidspension

Arbejdsmarkedsrettet foranstaltning	Tilkendelse med beskæftigelse		Tilkendelse uden beskæftigelse		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
	Min. 1 foranstaltning	1.718	61	1.494	67	3.212
Ingen deltagelse	1.106	39	733	33	1.839	36
I alt	2.824	100	2.227	100	5.051	100

2.227 personer, svarende til 44 procent, har fået tilkendt førtidspension på det foreliggende grundlag uden at have haft beskæftigelse inden for de seneste 5 år forud for ansøgning om førtidspension. Af disse har 67 procent deltaget i mindst en arbejdsmarkedsrettet foranstaltning.

Blandt dem, der har fået afslag på førtidspension på det foreliggende grundlag, har 2.113, svarende til 49 procent, haft beskæftigelse inden for de seneste 5 år forud for ansøgning om førtidspension. Heraf har 64 procent deltaget i mindst en arbejdsmarkedsrettet foranstaltning.

2.209 personer, svarende til 51 procent, har fået afslag på førtidspension på det foreliggende grundlag uden at have haft beskæftigelse inden for de seneste 5 år forud for ansøgning om førtidspension. Af disse har 65 procent deltaget i mindst en arbejdsmarkedsrettet foranstaltning, *jf. tabel 2.12*.

Tabel 2.12 Arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger og beskæftigelse inden afslag på førtidspension

Arbejdsmarkedsrettet foranstaltning	Afslag med beskæftigelse		Afslag uden beskæftigelse		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Min. 1 foranstaltning	1.342	64	1429	65	2.771	64
Ingen deltagelse	771	36	780	35	1.551	36
I alt	2.113	100	2209	100	4.322	100

Andelen af borgere, der har deltaget i mindst en arbejdsmarkedsrettet foranstaltning før tilkendelsen af førtidspension på det foreliggende grundlag, er steget i perioden 2003-2008, *jf. figur 2.4*.

Figur 2.4 Andel, der har deltaget i mindst en beskæftigelsesrettet foranstaltning, 2003-2008

Der er generelt lidt færre, der har deltaget i mindst en arbejdsmarkedsrettet foranstaltning, når afgørelsen er truffet på det foreliggende grundlag i forhold til alle afgørelser om førtidspension. Det kan ikke overraske, da kommunen ikke kan iværksætte arbejdsprøvninger, speciallægeundersøgelser mv., når sagen er overgået til behandling efter pensionslovens § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt. Det vil sige, at der i de sager, der afgøres på det foreliggende grundlag ikke indkaldes ny dokumentation i sagen. Kommunen kan alene gøre brug af allerede foreliggende oplysninger.

2.6 Tidligere beskæftigelse

1.063 af ansøgerne om førtidspension på det foreliggende grundlag i 2008, svarende til 52 procent, var i beskæftigelse inden for de seneste 5 år før ansøgningstidspunktet.

29 procent af de beskæftigede ansøgere i 2008, har tidligere arbejdet inden for offentlig administration, undervisning eller sundhedsvæsen, 21 procent inden for industri, råstofindvinding eller forsyningsvirksomhed og 20 procent har arbejdet inden for handel og transport, *jf. tabel 2.13*.

Tabel 2.13 Tidligere erhverv for ansøgere af førtidspension og alle beskæftigede, 2008

	Foreliggende grundlag antal	Foreliggende grundlag procent	Alle ansøgere Antal	Alle ansøgere procent	Andel af beskæftigede
Landbrug, skovbrug og fiskeri	25	2	516	6	2
Industri, råstofudvinding og forsyning	223	21	1.837	20	16
Bygge og anlæg	67	6	608	7	7
Handel og transport mv.	216	20	1.677	18	23
Information og kommunikation	32	3	269	3	4
Finansiering og forsikring	9	1	108	1	3
Ejendomshandel og udlejning	4	0	42	0	1
Erhvervsservice	3	0	16	0	8
Offentlig administration, undervisning og sundhedsvæsen	311	29	2.945	32	32
Kultur, fritid og anden service	95	9	788	9	4
Uoplyst	78	7	425	5	0
I alt	1.063	100	9.231	100	100

Kilde: Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik og Danmarks Statistik, Statistikbanken.

Note: Procenterne summer ikke til 100 på grund af afrunding

Ansøgere om førtidspension på det foreliggende grundlag, der har været ansat inden for handel og transport er overrepræsenteret i forhold til *alle* ansøgere af førtidspension. I modsætning til det har en mindre andel været ansat indenfor landbrug, skovbrug, fiskeri, offentlig administration, undervisning og sundhedsvæsen.

Personer der tidligere har arbejdet med kultur fritid, industri, råstofudvinding og forsyning er overrepræsenteret i forhold til *alle* beskæftigede. I modsætning til det, er tidligere beskæftigede inden for handel, transport, erhvervsservice, finansiering, forsikring offentlig administration, undervisning og sundhedsvæsen underrepræsenteret blandt ansøgere af førtidspension på det foreliggende grundlag i forhold til *alle* beskæftigede.

2.7 Uddannelse

Knap halvdelen har alene en grundskoleuddannelse på det tidspunkt, hvor de søgte om førtidspension på det foreliggende grundlag, *jf. tabel 2.14*.

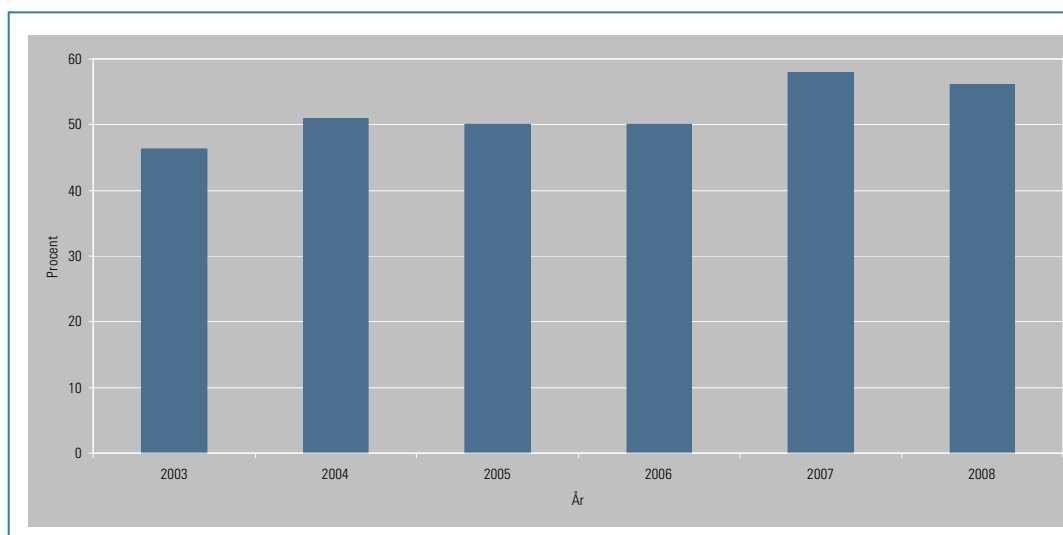
Tabel 2.14 Uddannelse. Tilkendelser og afslag, 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	I alt	Procent
Grundskole	426	788	972	770	725	913	4.594	49
Uddannelse ud over grundskole	368	843	873	765	857	1.075	4.781	51
Uoplyst	.	9	2	13	10	22	56	1
I alt	794	1.640	1.847	1.548	1.592	2.010	9.431	100

Note: Procenterne summer ikke til 100 på grund af afrunding

I perioden 2003 - 2008 ses en stigning i antallet af personer, der har en uddannelse og fik tilkendt førtidspension på det foreliggende grundlag. Det bemærkes, at den samlede andel med en uddannelse også steg, om end i mindre omfang. I 2007 og 2008 har henholdsvis 58 og 56 procent af dem, der fik tilkendt førtidspension på det foreliggende grundlag, en uddannelse, *jf. figur 2.5*.

Figur 2.5 Andel med uddannelse. Tilkendelser, 2008



Note: 'Med uddannelse' omfatter personer med 'Almen gymnasial uddannelse', 'Erhvervsgymnasial uddannelse', 'Erhvervsfaglig uddannelse', 'Kortere videregående uddannelse', 'Mellemlang videregående uddannelse', 'Bacheloruddannelse' og 'Lang videregående uddannelse'.

2.8 Geografisk område

Der er stor forskel på, hvor mange sager de enkelte kommuner behandler på det foreliggende grundlag.

Fem kommuner traf ikke en eneste afgørelse i 2008 i sager om førtidspension på det foreliggende grundlag. Fire ud af disse fem kommuner har under 22.000 indbyggere.

30 kommuner traf 2 eller færre afgørelser pr. 10.000 indbygger, mens 30 kommuner traf over 4 afgørelser pr. 10.000 indbygger i 2008, *jf. tabel 2.15*.

Der tegner sig ikke et ensartet mønster for de fem største kommuner,

Tabel 2.15 Antal afgørelser pr 10.000 indbygger, 2008

	Antal
0	5
1- 2	30
2- 4	33
4 eller derover ²	30
I alt	98

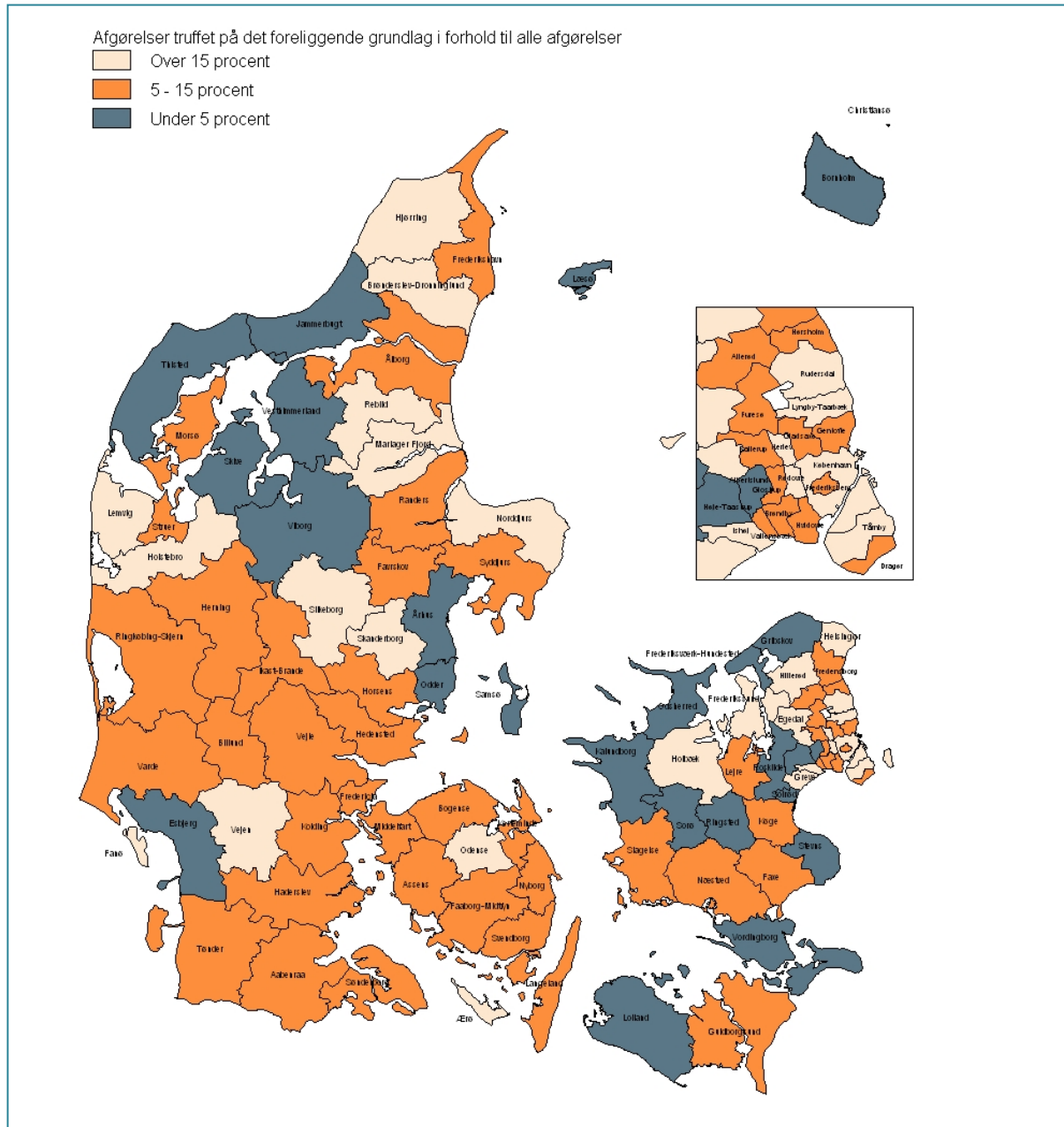
Kilde: Folketal i kommunen pr. 1. januar 2008, jf. Statistikbanken, Danmarks Statistik og Ankestyrelsens statistik om førtidspension.

Ligeledes er der forskel på hvor stor en andel sager afgjort på det foreliggende grundlag udgør af *alle* førtidspensionssager.

Over 15 procent af alle afgørelser om førtidspension i København og Odense er truffet på det foreliggende grundlag. I modsætning til det træffes under 5 procent af alle afgørelser på det foreliggende grundlag i Århus, *jf. figur 2.6*.

² Inkluderer en kommune med fejlagtig stor andel indberetninger

Figur 2.6 Andel af afgørelser truffet på det foreliggende grundlag



Bilag 1 Metode

Undersøgelsen er udarbejdet på baggrund af data fra Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik og Beskæftigelsesministeriets forløbsregister DREAM.

Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik

Kommunerne og nævnene indberetter til Ankestyrelsen, når der træffes afgørelse i en sag om førtidspension efter Lov om social pension. Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik er en afgørelsesstatistik, da statistikken omfatter antallet af afgørelser frem for antallet af personer. Er der truffet flere afgørelser om den samme person, vil personen indgå i statistikken hver gang, der er truffet afgørelse.

Statistikken indeholder oplysninger om den pågældende ansøgers personlige forhold såsom familie, bolig-, økonomiske og helbredsmæssige forhold. Derudover indeholder statistikken oplysninger om sagsbehandlingen, herunder blandt andet måned og år for sagens påbegyndelse og afgørelse, sagens art og udfald.

Beskæftigelsesministeriets forløbsregister DREAM

DREAM registret indeholder oplysninger om alle personer, der har modtaget overførselsindkomster siden 1991. Udbetalinger af overførselsindkomster er registeret på ugebasis. DREAM registrets oplysninger om udbetalinger stammer fra KMD's udbetalingsdatabase.

Ved at køre Ankestyrelsens oplysninger om førtidspension sammen med DREAM registret, har det været muligt at undersøge, hvilken type af overførselsindkomst borgeren har modtaget

- før borgeren har ansøgt om førtidspension på det foreliggende grundlag og
- mens sagen har været under behandling
 - fordelt på om borgeren efterfølgende er tilkendt førtidspension eller har fået meddelt afslag, og
- efter et eventuelt afslag

Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik indeholder oplysninger om, hvilken måned og hvilket år førtidspensionssagen er påbegyndt, og ligeledes hvilken måned og hvilket år der er truffet afgørelse.

Ved samkørsel med DREAM registret er der derfor set på:

- type af indkomst, borgeren modtog den sidste hele uge i måneden, før borgeren fik tilkendt førtidspension
- type af indkomst den sidste hele uge i måneden, før borgeren bad om, at få sin sag behandlet på det foreliggende grundlag
- type af indkomst, for borgere der har fået afslag på tilkendelse af førtidspension, efter at sagen var behandlet på det foreliggende grundlag, i den første hele uge i måneden, efter at der blev givet afslag om førtidspension.

Bilag 2 Lovgrundlag

1 Lovbestemmelsen

Det følger af lov om social pension, § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt., at en person kan anmode om, at der alene tages stilling til spørgsmålet om tilkendelse af førtidspension, og at sagen herom herefter skal behandles på det foreliggende grundlag.

Pensionslovens § 17. Stk. 1, 2. og 3. pkt. er fremhævet

§ 17. Kommunalbestyrelsen skal behandle en henvendelse om førtidspension i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning, jf. § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. **Personer, som ønsker, at kommunalbestyrelsen alene tager stilling til spørgsmålet om førtidspension, kan dog anmode herom. I sådanne tilfælde træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om førtidspension.**

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse om tilkendelse af førtidspension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom.

Loven trådte i kraft den 1. januar 2003.

2 Bemærkningerne til lovbestemmelsen

Lovbestemmelsen blev indsat med vedtagelsen af lovforslag nr. L 137 2000/7 (Førtidspensionsreform). Bemærkningerne til den enkelte bestemmelse lød

Til pensionslovens § 17. Bemærkningerne specifikt om tilkendelse på foreliggende grundlag er fremhævet

Til § 17

Det foreslås, at det i overensstemmelse med retssikkerhedsloven fastslås, at kommunen skal behandle en henvendelse om førtidspension i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning. Det er som hovedregel ikke muligt at anmode om, at en henvendelse om førtidspension alene skal behandles i forhold til muligheden for tilkendelse af førtidspension. Bestemmelsen svarer til indholdet af de gældende regler.

Kommunen skal således ud fra en helhedsvurdering træffe afgørelse om, hvilken foranstaltning der er den rigtige i

den konkrete sag, og ikke kun tage stilling til den ydelse, som borgeren konkret har henvendt sig om.

Efter retssikkerhedslovens § 7 skal kommunen senest 8 uger efter første henvendelse om førtidspension (løbende hjælp til forsørgelse) foretage en vurdering af pågældendes situation og behov på længere sigt, og borgeren skal have skriftlig besked om kommunens vurdering

Træffes der afgørelse om, at borgeren skal have en anden hjælp end den, der konkret er rettet henvendelse om, kan afgørelsen indbringes for det sociale nævn efter de almindelige klageregler.

Kommunens afgørelse om iværksættelse af arbejdsmarkedsrettede initiativer er samtidig en afgørelse om ikke at ville påbegynde en sag om førtidspension, dvs. et afslag på pension, som således kan indbringes for det sociale nævn.

Bestemmelsen giver dog en person adgang til at anmode om, at kommunen ved en henvendelse om førtidspension alene tager stilling til spørgsmålet om førtidspension. I sådanne tilfælde træffer kommunen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag direkte overgår til behandling efter reglerne om førtidspension.

Kommunen bør i disse tilfælde orientere den pågældende om, at behandlingen af sagen vil ske på det foreliggende grundlag. Det vil sige, at et mangelfuldt dokumentationsgrundlag kan medføre, at pågældende ikke kan tilkendes førtidspension.

Behandlingen af disse sager skal også ske efter reglerne i § 19, dvs. ved anvendelsen af sagsbehandlingsmetoden, jf. bemærkningerne til § 19, stk. 2.

Bestemmelsens *stk. 2* giver kommunen adgang til af egen drift at starte behandlingen af sag om førtidspension til en borger, der ikke selv har henvendt sig herom. Bestemmelsen svarer til § 21 i den gældende lov. Som et eksempel på bestemmelsens anvendelsesområde kan nævnes unge eventuelt med ophold på døgninstitution med en betydelig nedsat psykisk funktionsevne som følge af udviklingshæmning. I sådanne tilfælde bør behandlingen af sag om førtidspension påbegyndes, så afgørelse kan være truffet og udbetalingen af pension kan ske med virkning fra det fyldte 18. år.